

Як наслідок виходячи із положень ст. 13 Конституції України про правовий режим рівності всіх суб'єктів права власності перед законом, правовий статус держави у цивільних відносинах повинен бути вичерпно окреслений у цивільному праві з тим, щоб з урахування положень інших галузей права йшлося про особливості правового статусу держави, а не про переваги та адміністративний тиск з боку держави у цивільному обороті, крім випадків прямо зазначених у законі. Встановлення за державою статусу суб'єкта публічного права не повинно впливати на можливість отримання нею також статусу суб'єкта цивільного права. Відкритим залишається питання організаційної форми участі держави у цивільних відносинах: чи за посередництва специфічного інституту «казни» (під час своєї безпосередньої участі) або в рамках перевіреного часом інституту «юридичної особи» (під час окресленої у науці опосередкованої участі держави).

Література

1. Брагинский М. И. Участие советского государства в гражданских правоотношениях / М. И. Брагинский. – М. : Юридическая литература, 1981. – С. 11–12. – 192 с.
2. Харитонов О. І. До питання про діалектику розуміння цивільних та адміністративних правовідносин / О. І. Харитонов // Еволюція цивільного законодавства: проблеми і практика : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [29–30 квітня 2004 р., м. Харків]. – К., 2004–782 с.
3. Шапп Я. Система германского гражданского права : [учеб.] / Я. Шапп ; пер. с нем. С. В. Королев. – М. : Международные отношения, 2006. – 189 с.
4. Kodeksywilny: Ustawazdnia 23 kwietnia 1964 r. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19640160093>

УДК 346:346.26 (043.2)

Ключник А. В.,
помічник адвоката, м. Київ, Україна

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність даної теми полягає у тому, що приватне підприємство є досить поширеним видом юридичної особи, проте спеціального закону, яким регулюється діяльність приватних підприємств, немає. Тобто всі питання організації та діяльності приватних підприємств слід вирішувати виходячи з загальних норм Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України, інших законів.

Відповідно до чл. 113 ГК України приватним підприємством визнається підприємство, що діє на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства та його (їх) праці чи з використан-

ням найманої праці. Приватним є також підприємство, що діє на основі приватної власності суб'єкта господарювання – юридичної особи. Порядок організації та діяльності приватних підприємств визначається ГК та іншими законами.

Згідно із ч. 3 ст. 62 ГК України підприємство, якщо інше не встановлено законом, діє на підставі статуту. Отже, зважаючи на відсутність в законі спеціальної вказівки щодо приватних підприємств, можна зробити висновок, що єдиним і обов'язковим для даного виду підприємств установчим документом є статут, який за своїм змістом повинен відповідати загальним вимогам, передбаченим в ст. 57 ГК України

Щодо наявності та розміру статутного фонду приватного підприємства і порядку його утворення листом Держкомпідприємництва № 1858 від 26.03.2004 р. було роз'яснено, що виходячи з вимоги ч. 4 ст. 57 ГК України, яка передбачає наявність у змісті статуту суб'єкта господарювання відомостей про розмір і порядок утворення статутного фонду, та з визначення унітарного та корпоративного підприємства, яким передбачено формування засновником (засновниками) статутного фонду, можна дійти висновку про правомірність вимог органів державної реєстрації в частині включення до статуту приватного підприємства відомостей про обов'язкове формування засновником (засновниками) статутного фонду. Розмір статутного фонду, порядок його формування та склад визначають засновники приватного підприємства [3, ст.113].

Як суб'єкт майнових та особистих немайнових відносин приватне підприємство наділяється цивільною праводієздатністю [4, с. 110].

Цивільна правоздатність приватного підприємства – різновиду юридичної особи – згідно із ст. 91 ЦК України виникає з моменту її створення і припиняється з дня внесення до Єдиного державного реєстру запису про її припинення.

Відповідно до положень ЗУ «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» приватне підприємство має своє найменування, яке містить інформацію про її організаційно-правову форму. Тобто назва приватного підприємства обов'язково має містити слова «Приватне підприємство». Приватне підприємство може мати, крім повного найменування, також скорочене. Найменування юридичної особи вказується в її установчих документах і вноситься до Єдиного державного реєстру.

Згідно ч. 1 ст. 56 ГК України суб'єкт господарювання може бути утворений за рішенням власника (власників) майна або уповноваженого ним (ними) органу, а у випадках, спеціально передбачених законодавством, також за рішенням інших органів, організацій і громадян шляхом заснування нового, реорганізації (злиття, приєднання, виділення, поділу, перетворення)

діючого (діючих) суб'єкта господарювання з додержанням вимог законодавства. Таким чином, приватні підприємства можуть бути створені лише за рішенням власника (власників) майна.

Власник приватного підприємства може здійснювати управління підприємством особисто, або може призначити на цю посаду найманого директора.

Приватні підприємства можуть бути двох типів – унітарного та корпоративного. За підприємством унітарного типу майно може закріплюватися на будь-якому з основних правових титулів – праві власності, праві господарського відання, праві оперативного управління [5, с. 116].

Приватне підприємство корпоративного типу має ту особливість, що майно за ним зазвичай закріплюється на праві спільної часткової приватної власності (на відміну від господарського товариства та виробничого кооперативу).

За порушення правил ведення господарської діяльності приватні підприємства несуть відповідальність, передбачену законодавством для всіх учасників господарських відносин.

Відповідно до ст.ст. 216–223 ГК України учасники господарських відносин несуть господарсько-правову відповідальність за правопорушення у сфері господарювання шляхом застосування до правопорушників господарських санкцій на підставах і в порядку, передбачених Господарським Кодексом, іншими законами та договором.

Таким чином, приватне підприємство є різновидом підприємств передбачених ч. 1 ст. 63 ГК України і у зв'язку з тим, що поняття «приватне підприємство» вказує лише на форму власності, а не на особливості у заснуванні чи управлінні підприємством, приватне підприємство як організаційна форма потребує законодавчого уточнення.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV ВВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
2. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV ВВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / За заг. ред Д. М. Притики, І. В. Булгакової – К.: Юстиніан, 2010. – 1088с.
4. Науково – практичний коментар Цивільного кодексу України / За заг. ред. Я. М. Шевченко. – К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – С. 103–110.
5. Вінник О. М. Господарське право Навчальний посібник. – К. : Правова єдність, 2008. – С. 116.